

Jak poznat veřejnou podporu

Pravidla veřejné podpory byla vytvořena proto, aby se regulovaly státy poskytované prostředky, které mohou ovlivnit podnikatelské prostředí či trh. Podle ekonomické teorie má každá veřejná podpora negativní účinky na trh, v určitých případech jsou tyto negativní účinky kompenzovány či převýšeny těmi pozitivními. Z tohoto důvodu jsou součástí pravidel hospodářské soutěže již od vzniku Evropského společenství výjimky umožňující poskytnutí veřejné podpory. Jsou upraveny primárním právem ES, a to Smlouvou o založení ES. Jedná se o čl. 87 a 88, kde v čl. 87 je možné najít definici veřejné podpory:

- 1) podpora je poskytnutá z veřejných prostředků;
- 2) udělení podpory narušuje nebo hrozí narušením hospodářské soutěže;
- 3) podpora je selektivní – zvýhodňuje určité podniky nebo odvětví výroby;
- 4) podpora ovlivní obchod mezi členskými státy.

Pokud jsou uvedené znaky splněny, jedná se o veřejnou podporu. Určení veřejné podpory neovlivňuje právní forma příjemce, rozhodná je pouze podporovaná činnost. Takto vymezená podpora se řídí příslušnými pravidly (nařízeními, směrnicemi, pokyny, doporučeními EK apod.) a její maximální výše je omezena tak, aby poskytnuté podpory v co nejmenší míře ovlivňovaly trhy v jednotlivých členských státech. Tato pravidla jsou z jednoho pohledu omezující, neboť příjemci omezují maximálně čerpanou částku, na druhou stranu působí ochranně, neboť na trh každého, kdo vyvíjí ekonomickou činnost, není umožněno poskytnout neřízené množství prostředků (z jiných, ekonomicky silnějších členských států), které by narušily trh nevratným způsobem.

Poskytnutí veřejné podpory bez schválení Evropskou komisí má za následek navrácení podpory. Program, ze kterého žádáte o podporu, je schválen Evropskou komisí, avšak kombinuje projekty zahrnující veřejnou podporu i ty bez podpory, které se odlišují přiznanou mírou veřejné podpory. **Pokud by byla projektu zahrnujícímu veřejnou podporu přiznána vyšší míra podpory (ta, co je určena projektů nezakládajícím veřejnou podporu) než je maximální povolená, bylo by ji třeba navrátit, a to v celé výši i včetně úroků. Proto je důležité identifikovat veřejnou podporu již při přípravě projektu, nejpozději však před podepsáním smlouvy o poskytnutí dotace.**

Vhodným přístupem je získání odborného stanoviska od třetích subjektů, mezi něž patří poradní názor ÚOHS. V případě přetrvávajících pochybností je nezbytné získat závazný názor Evropské komise.

Následující příklady by měly napomoci při identifikaci veřejné podpory již v době přípravy projektu.

Nejprve obecně. Jak bylo uvedeno, určující pro identifikaci veřejné podpory je naplnění čtyř znaků, které je možné ve vztahu k tomuto programu upravit následovně.

- 1) **podpora je poskytnutá z veřejných prostředků** – do těchto prostředků spadají i prostředky evropských fondů, proto při poskytování podpory z tohoto programu je tento bod splněn vždy.
- 2) **udělení podpory narušuje nebo hrozí narušením hospodářské soutěže** – pokud podpora zvýhodňuje nebo potenciálně zvýhodní jakoukoliv ekonomickou činnost, tedy nabídku zboží nebo služeb na trhu, pak je naplněn i tento bod.
- 3) **podpora je selektivní, zvýhodňuje určité podniky nebo odvětví výroby** – pokud podpora zvýhodňuje konkrétního podnikatele nebo skupinu podnikatelů a nejedná se o obecné opatření přinášející výhodu všem.
- 4) **podpora ovlivní obchod mezi členskými státy** – pokud se jedná o podporu ekonomické činnosti, vždy existuje možnost, že bude ovlivněn podnikatel z jiného členského státu. Na základě rozhodovací praxe Komise lze u projektů, které jsou pouze lokálního, místního významu tento přeshraniční efekt vyloučit.

Příklady projektů nezakládajících veřejnou podporu

- budování a obnova místních komunikací III. a IV. třídy, pro vodu propustných komunikací
- obnova veřejných prostranství obce
- parkové úpravy, nákup a výsadba veřejné zeleně v zastavěném území obce (intravilánu)

Výsledky uvedených projektů by měly sloužit bez rozdílu všem osobám, není naplněn znak zvýhodnění určitého podnikání (ekonomické činnosti), proto by projekty neměly zakládat veřejnou podporu.

- nákup techniky pro údržbu zeleně v souvislosti s projektem

Výsledky uvedených projektů by měly sloužit bez rozdílu všem osobám, není naplněn znak zvýhodnění určitého podnikání (ekonomické činnosti¹), protože se jedná podporu údržby obecní infrastruktury, nicméně nakoupená technika nesmí být použita na údržbu zeleně třetím osobám za úplatu, pak by byli ovlivněni podnikatelé v této oblasti podnikání. Při splnění uvedené podmínky by tyto projekty neměly zakládat veřejnou podporu.

- budování a rekonstrukce vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu, odpadních vod vodních zdrojů

Uvedené typy projektů jsou zaměřeny na zkvalitnění infrastruktury uzavřených sítí, které nepodléhají volné konkurenci, proto je výrazným způsobem omezen vliv na hospodářskou soutěž, která je zajištěna transparentním výběrem provozovatele těchto sítí. Přináší-li zkvalitnění podpořené infrastruktury výhodu pronajímateli (snížené náklady na údržbu, lidské zdroje apod.), je nezbytné upravit smlouvu o pronájmu/provozu podpořené infrastruktury tak, aby nebyla výhoda z poskytnuté podpory přenesena na provozovatele nebo vyhlásit nové výběrové řízení na provozovatele. Při splnění uvedených podmínek by tyto projekty neměly zakládat veřejnou podporu.

- stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení), nová výstavba objektů, ploch, včetně rozvodů, vytápění a sociálního zařízení k zajištění občanského vybavení a služeb v oblasti: **školství, zdravotnictví**, v oblasti **kultury a sociálních služeb** (např. kulturní a spolkové domy, klubovny, pečovatelské služby a centra pro seniory), **péče o děti** (předškolní a mimoškolní péče) včetně doprovodných stravovacích zařízení, v oblasti základní obchodní infrastruktury, v oblasti **sportovních a volnočasových aktivit, tělovýchovy**

Projekty v uvedených oblastech nebudou zakládat veřejnou podporu, pokud neovlivňují ekonomické činnosti nebo jsou součástí základního vzdělávacího, zdravotnického či sociálního systému. Veškeré činnosti mimo uvedené systémy jsou projekty zakládající veřejnou podporu - privátní lékařská ordinace (pokud není obcí zahrnuta do základní zdravotnické péče), soukromá základní či střední škola, ve které je placeno školné a není obcí/krajem zařazena do základního vzdělávacího systému (pokud tento seznam není, jedná se o školy zřízené městem-krajem), domovy pro seniory nad rámec systému

¹ Ekonomickou činností se rozumí soustavná činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby, včetně důlní činnosti a zemědělské výroby a soustavné činnosti vykonávané podle zvláštních právních předpisů, zejména nezávislé činnosti vědecké, literární, umělecké, vychovatelské nebo učitelů, jakož i nezávislé činnosti lékařů, právníků, inženýrů, architektů, dentistů a účetních znalců. Za ekonomickou činnost se také považuje využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů, pokud je tento majetek využíván soustavně. Samostatně uskutečňovanou ekonomickou činností není činnost zaměstnanců nebo jiných osob, kteří mají uzavřenou smlouvu se zaměstnavatelem, na základě níž vznikne mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem pracovní právní vztah.

základní sociální péče v městě/kraji. Sportoviště a infrastruktura v oblasti kultury je postavena mimo oblast veřejné podpory, pokud není zaměřena na podnikání a bez dotace by nebyla schopna uvedený projekt realizovat, neboť není vybíráno vstupné či pokrývá provozní náklady a je zaměřeno pouze na místní obyvatele, kteří v současné době mají omezenou nebo nemají žádnou možnost využívat podporovaných aktivit.

- stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení), nová výstavba budov, ploch občanské vybavenosti pro veřejnou správu a budov hasičských zbrojnic včetně rozvodů, vytápění a sociálního zařízení

Projekty na podporu obnovy budov a ploch občanské vybavenosti, rekonstrukce hasičských zbrojnic apod. nezakládají veřejnou podporu, neboť se nejedná o zvýhodnění ekonomické činnosti.

- multifunkční domy

1. Projekty multifunkčních domů lze rozdělit podle plánovaných aktivit

- a. na neekonomické činnosti (při splnění dalších podmínek poskytnout míru jako pro projekty nezakládající veřejnou podporu)
- b. částečně na ekonomické činnosti (je-li nemovitost z větší části využívána pro neekonomické činnosti, pak se od celkových výdajů odečte podíl na plochu využívanou pro ekonomické činnosti a na zbylou část ploch – způsobilé výdaje se poskytne míra jako pro projekty nezakládající veřejnou podporu)
- c. na ekonomické činnosti (aplikovat pravidla pro veřejnou podporu)

2. Ověřit dostupnost alternativních prostor v regionu

- a. infrastruktura v daném rozsahu a kvalitě existuje a je disponibilní (nepodpořit)
- b. infrastruktura v daném rozsahu a kvalitě existuje, ale není disponibilní (podpořit jako projekt veřejné podpory)
- c. infrastruktura v daném rozsahu a kvalitě neexistuje (při splnění dalších podmínek možno poskytnout míru jako pro projekty nezakládající veřejnou podporu)

3. Podmínit pronájem na ekonomické činnosti výběrovým řízením (aby byla určena tržní cena pronájmu a nedocházelo k přenosu výhody (podpory) na další subjekty)